Tác động kinh tế xã hội và môi trường của các chính sách kinh tế vĩ mô ở Châu Á và Thái Bình Dương

Hội thảo tham vấn tại Việt Nam

Lin ZHUO
Ban Chính sách kinh tế vĩ mô và tài chính phát triển, ESCAP

Ngày 14/12/2023

Bối cảnh

- Các dự án hỗ trợ kỹ thuật của ESCAP về **phân tích kịch bản chính sách kinh tế** ở một số quốc gia Châu Á - Thái Bình Dương bằng cách sử dụng mô hình kinh tế vĩ mô của ESCAP để hướng tới phát triển bền vững.

- Hỗ trợ hoạch định chính sách dựa trên bằng chứng
  - Chứng minh **tác động tiềm tàng lâu dài về kinh tế, xã hội và môi trường** theo các kịch bản chính sách quốc gia đã lựa chọn.

- Quá trình phân tích trả lời câu hỏi ***"sẽ như thế nào nếu"*** - chứ không phải là *làm thế nào.*
  - Thuế carbon sẽ có những tác động tiềm ẩn nào đối với GDP, tỷ lệ hộ nghèo và mức phát thải carbon?

Phân tích kịch bản chính sách thông qua Mô hình kinh tế vĩ mô của ESCAP để phát triển bền vững

Phân tích kịch bản chính sách: các bước cơ bản

Mục tiêu phát triển

- Nền kinh tế xanh hơn

Hành động chính sách

- Thực hiện phù hợp trợ cấp carbon
- Áp dụng thuế carbon
- Tăng chi đầu tư vào năng lượng tái tạo, sử dụng năng lượng hiệu quả và đầu tư xanh - sinh học - tuần hoàn

Giả định chính sách

- Loại bỏ dần trợ cấp carbon và áp dụng thuế carbon ở mức 80 USD/tấn CO2 trong 3 năm và sau đó giữ ở mức 80 USD
- Quy mô, tốc độ, thời gian và cấu trúc tăng chi ngân sách bổ sung, ví dụ: tổng thể là 5% GDP mỗi năm trong 5 năm; 100% từ nguồn ngân sách công (hoặc một phần từ việc tăng thuế carbon)

Kết quả mô phỏng

- Tăng trưởng đầu ra chậm hơn?
- Lạm phát cao hơn?
- Giảm nợ công?
- Giảm nghèo và bất bình đẳng thu nhập?
- Giảm lượng phát thải carbon?

Mô hình kinh tế vĩ mô của ESCAP để phát triển bền vững

- Một **mô hình kinh tế lượng mang tính cấu trúc,** được thiết kế để phân tích kịch bản chính sách dài hạn (thay vì dự báo ngắn hạn) được ra mắt vào cuối năm 2020.
- Dựa trên **khung kinh tế vĩ mô chuẩn**
  - *GDP ngắn hạn* chịu tác động của tổng cầu: tiêu dùng, đầu tư và xuất khẩu ròng
  - *Mức sản lượng đầu ra tiềm năng* chịu tác động của tổng cung: lực lượng lao động, trữ lượng vốn, mức sử dụng và hiệu quả năng lượng, tăng trưởng năng suất và thiệt hại do các cú sốc khí hậu
  - Tính năng đặc biệt: sự tương tác giữa các biến số kinh tế, xã hội và môi trường, yếu tố thị trường lao động, bao gồm phân tích tỷ lệ tham gia lực lượng lao động theo từng giới
- ***Mô hình ban đầu* – mô hình đa quốc gia, bao gồm 46 quốc gia ESCAP và các đối tác thương mại chính**
- *Việt Nam* - **một mô hình quốc gia độc lập với phần còn lại của thế giới**
  - Mô hình quốc gia cho Việt Nam với khoảng 100 phương trình
  - Giả định đối với các biến số toàn cầu về thương mại, kiều hối, ngành năng lượng và nhu cầu toàn cầu

Mô hình bao gồm các biến *đầu vào* và *đầu ra* khác nhau

Biến đầu vào mẫu

- **Chi tiêu công (thường xuyên và đầu tư)**
  - Giáo dục
  - Chăm sóc sức khỏe
  - An sinh xã hội
  - CNTT
  - Hạ tầng thích ứng với BĐKH
  - Bảo vệ môi trương
- **Đầu tư tư nhân**
- **Thuế suất**
  - Thu nhập
  - Doanh nghiệp
  - Thương mại quốc tế
- **Định giá carbon**
  - Trợ cấp carbon
  - Thuế carbon

Biến đầu ra mẫu

- **Biến xã hội**
  - Tỷ lệ hộ nghèo
  - Bất bình đẳng thu nhập (Gini)
- **Biến môi trường**
  - Phát thải carbon
  - Chất lượng không khí (PM2.5)
  - Sử dụng năng lượng
  - Hiệu quả năng lượng
- **Biến kinh tế**
  - Mức sản lượng đầu ra tiềm năng
  - Thành phần GDP
  - Tỷ lệ lạm phát
  - Cán cân tài chính
  - Nợ chính phủ

Tại sao cần phân tích kịch bản chính sách cho phát triển bền vững?

Tác động kinh tế-xã hội của chính sách tài chính xanh có thể không rõ ràng

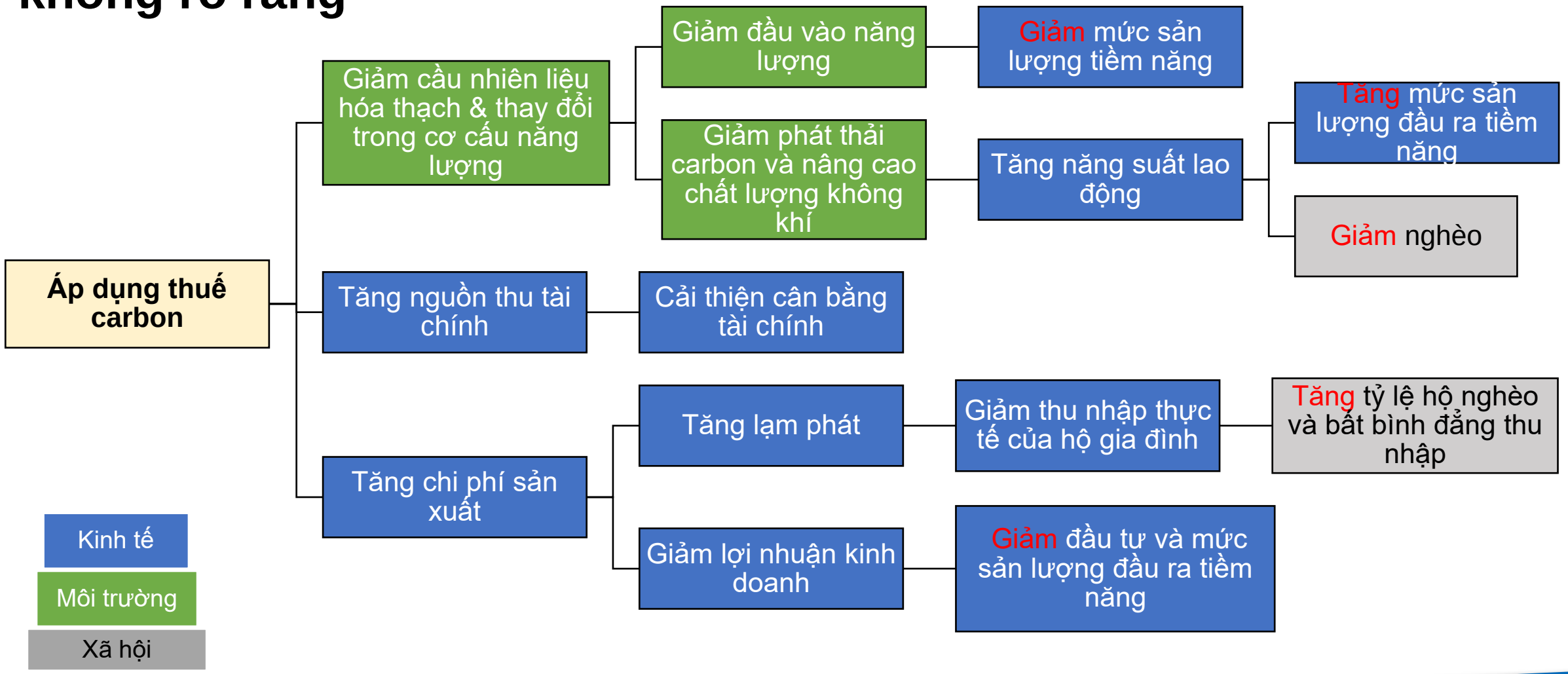

Xây dựng chính sách dựa trên bằng chứng

- Hỗ trợ chính phủ đưa ra các quyết định về quy mô, thành phần và tốc độ thực hiện can thiệp chính sách nhằm đáp ứng các mục tiêu phát triển bền vững
- Sẵn sàng giảm thiểu tác động tiêu cực tiềm ẩn của một số chính sách
- Tăng cường đồng thuận từ các bên liên quan khác

Ví dụ về các kịch bản chính sách tài chính xanh ở một số quốc gia châu Á-Thái Bình Dương

Nghiên cứu của ESCAP về chính sách tài chính xanh ở một số quốc gia châu Á - Thái Bình Dương

Kịch bản phổ biến

- Loại bỏ dần trợ cấp giá nhiên liệu
- Áp dụng thuế carbon (trong nước và/hoặc toàn cầu)
- Sử dụng phần ngân sách tăng thêm do dừng trợ cấp và nguồn thu thuế carbon cho phát triển và/hoặc hỗ trợ ngân sách

Indonesia

- Thực hiện hỗ trợ tài chính cho trồng rừng

Mông Cổ

- Đầu tư vào hệ thống bếp đun sạch
- Đầu tư vào hiệu quả năng lượng và năng lượng tái tạo
- Thực hiện trợ cấp phục hồi diện tích đồng cỏ
- Giảm phụ thuộc vào xuất khẩu than

Nepal

- Du lịch xanh và bền vững
- Mở rộng nguồn cung năng lượng tái tạo

Thái Lan

- Đầu tư vào giao thông thân thiện với môi trường
- Đầu tư vào hiệu quả năng lượng và năng lượng tái tạo
- Tăng chi tiêu công cho lĩnh vực môi trường

ESCAP
Economic and Social Commission for Asia and the Pacific

Nghiên cứu trường hợp tại Indonesia

Kịch bản chính sách kinh tế xanh ở Indonesia: *bức tranh tổng thể*

- Áp dụng thuế carbon theo mức Chính phủ công bố vào năm 2022
- Dừng tất cả các khoản trợ cấp của chính phủ liên quan đến carbon vào năm 2022
- Chi bổ sung nguồn lực tài chính cho các chương trình xã hội, tăng cường kết nối và môi trường cũng như giảm nợ công
- Áp dụng cơ chế hỗ trợ tài chính xanh từ chính quyền trung ương và địa phương để khuyến khích trồng rừng
- **Kịch bản chính sách kết hợp**

Kịch bản chính sách kinh tế xanh ở Indonesia: *một số thông tin cơ bản*

Các biện pháp chính sách xanh

Trợ cấp nhiên liệu

- Dừng tất cả các khoản trợ cấp của chính phủ liên quan đến carbon vào năm 2025

Thuế carbon

- Áp dụng thuế carbon vào năm 2022 ở mức 2,13 USD/tấn CO_2
- Tăng dần lên 60 USD/tấn vào năm 2040

Hỗ trợ tài chính xanh

- Hỗ trợ kinh phí cho chính quyền địa phương ở mức 0,3% GDP vào năm 2022
- Tăng dần lên 0,9% GDP từ năm 2024 trở đi

Sử dụng nguồn tiết kiệm chi ngân sách và nguồn thu thuế carbon

An sinh xã hội

- 25% nguồn tài chính bổ sung

Hỗ trợ tài chính xanh

- 75% nguồn tài chính bổ sung

Phát triển xanh hơn ở Indonesia mang lại lợi ích cho nền kinh tế và người dân …

Mức GDP thực tế (%)

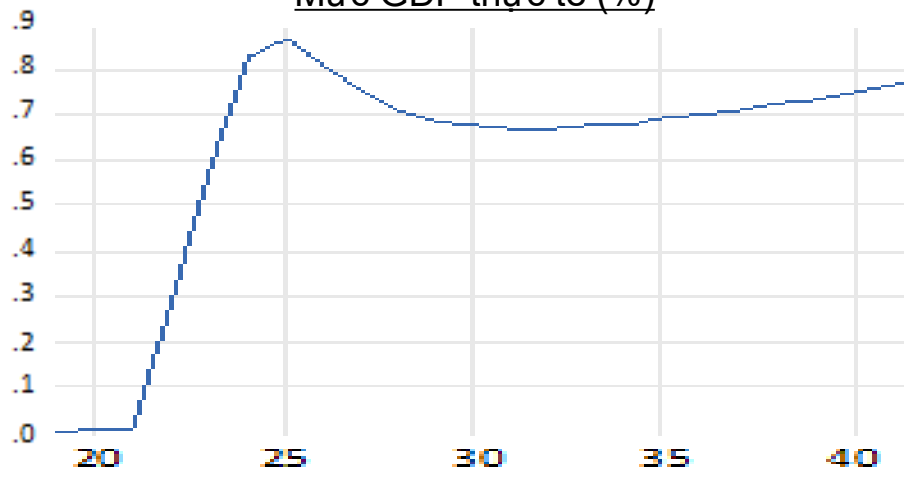

Tỷ lệ lạm phát (điểm phần trăm)

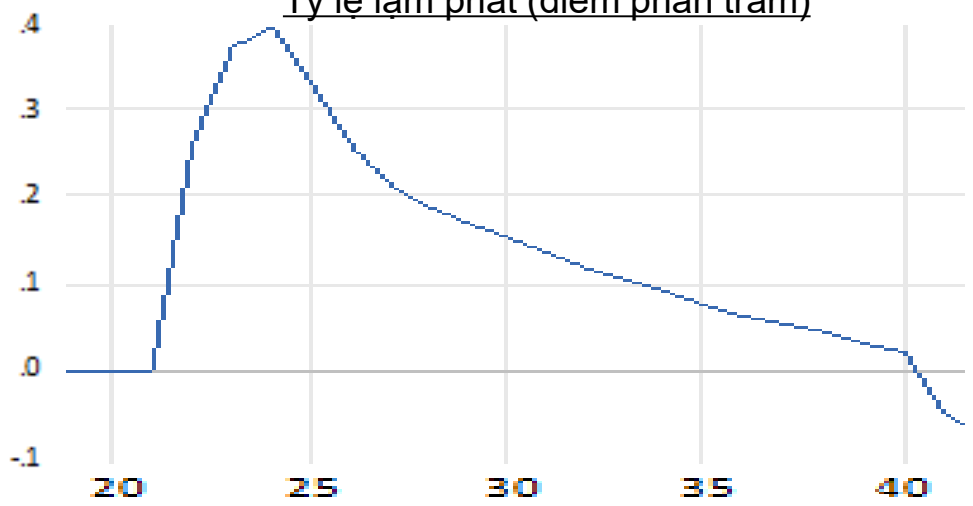

Tỷ lệ dân số nghèo (5,50 USD mỗi ngày)

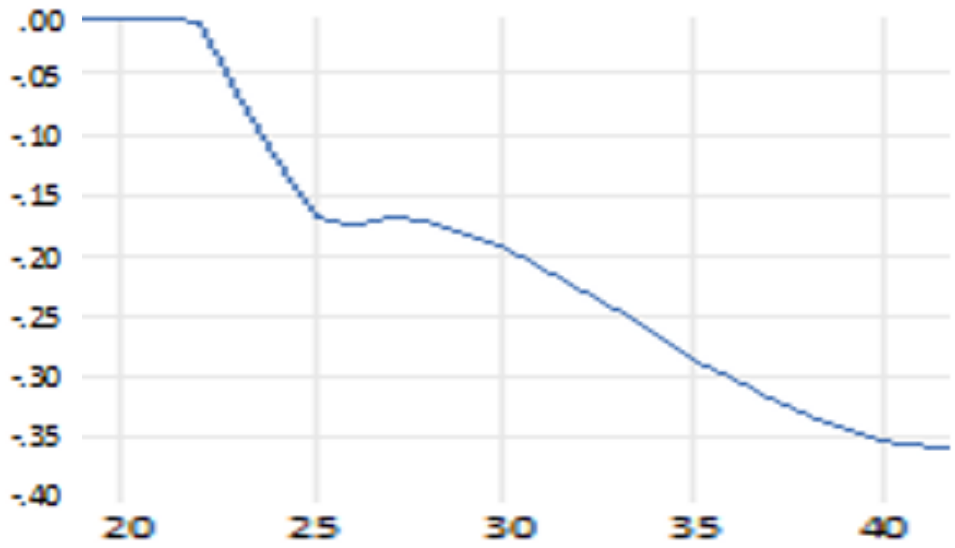

Bất bình đẳng thu nhập Gini

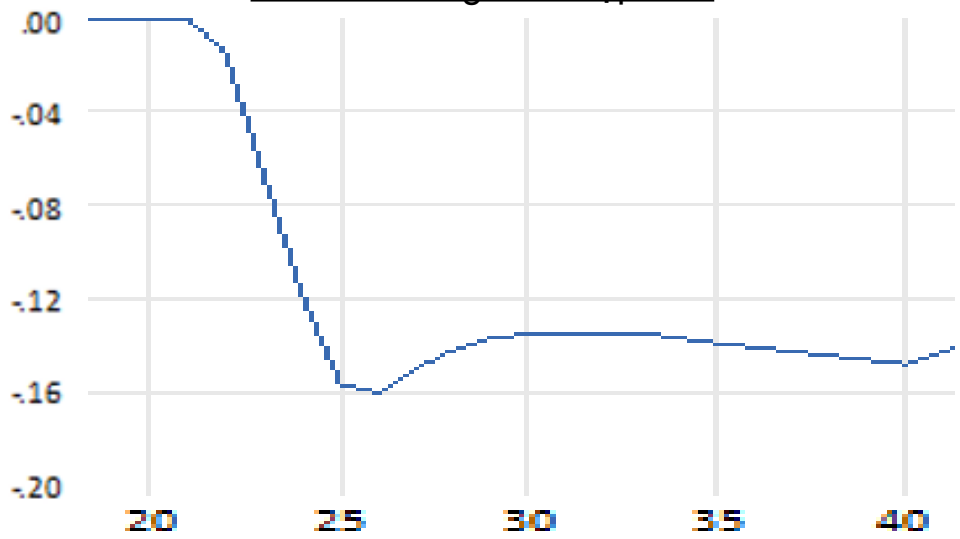

… trong khi kết quả về môi trường cũng dự kiến được cải thiện đáng kể

Phát thải carbon (%)

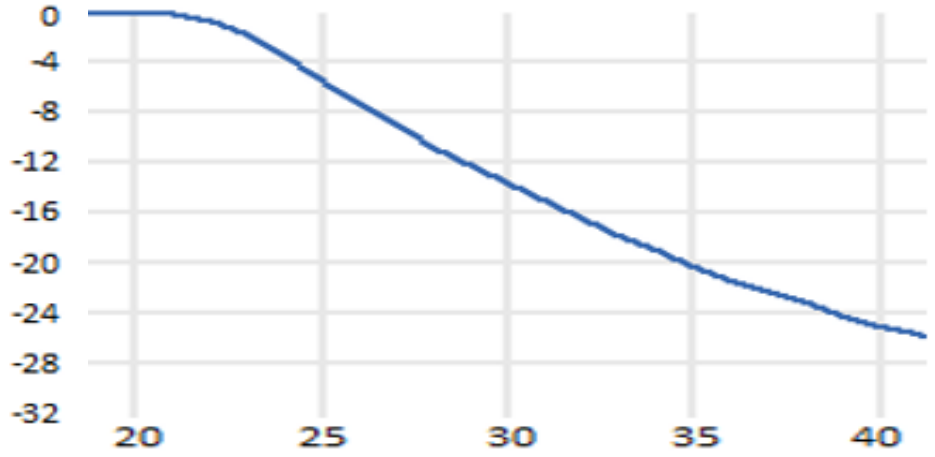

Ô nhiễm không khí (PM2.5) (%)

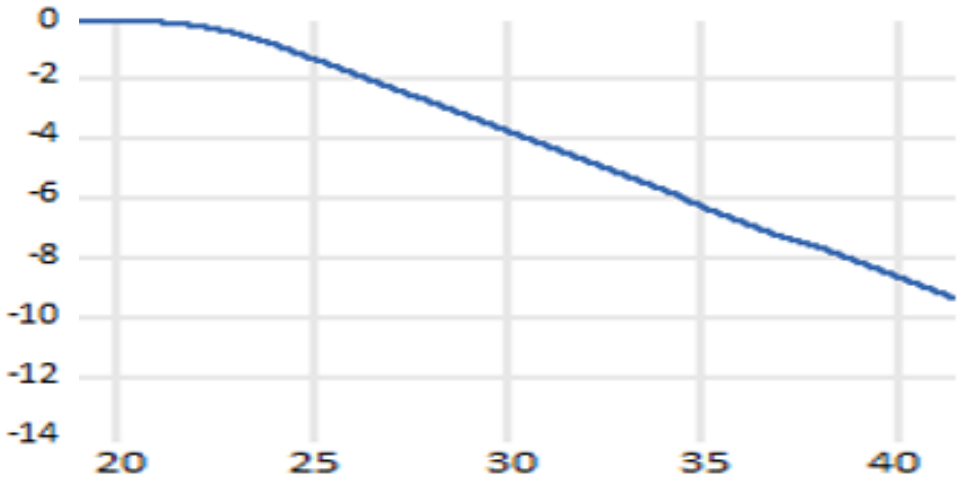

Tiêu thụ than (%)

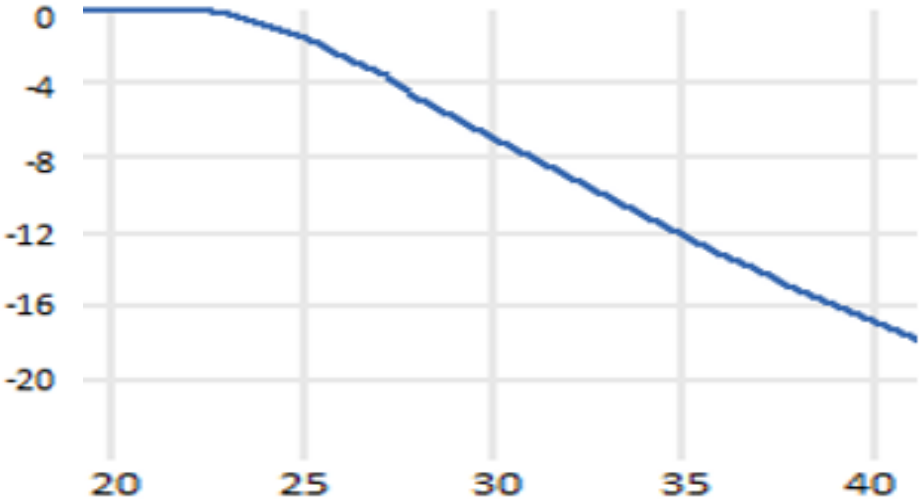

Mất độ che phủ của rừng (%)

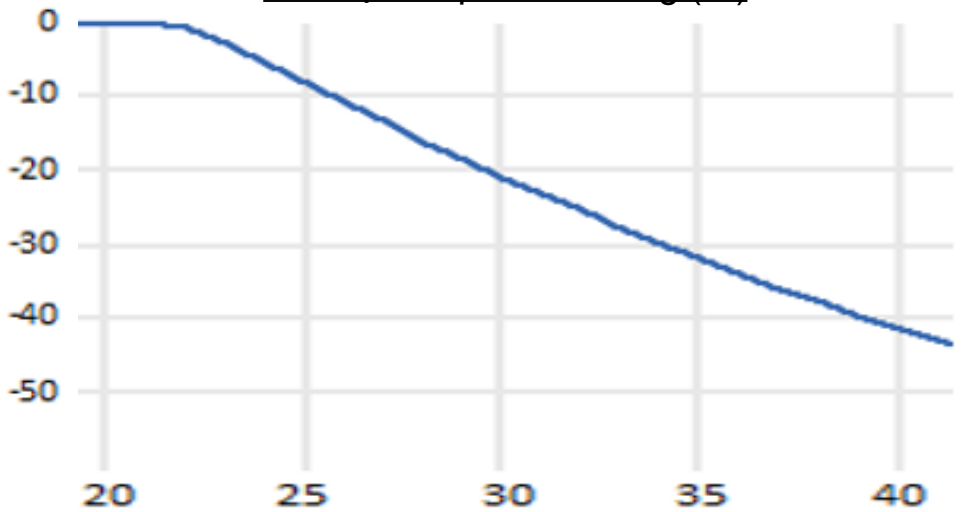

Nghiên cứu trường hợp tại Thái Lan

Kịch bản chính sách của Thái Lan: phát triển xanh

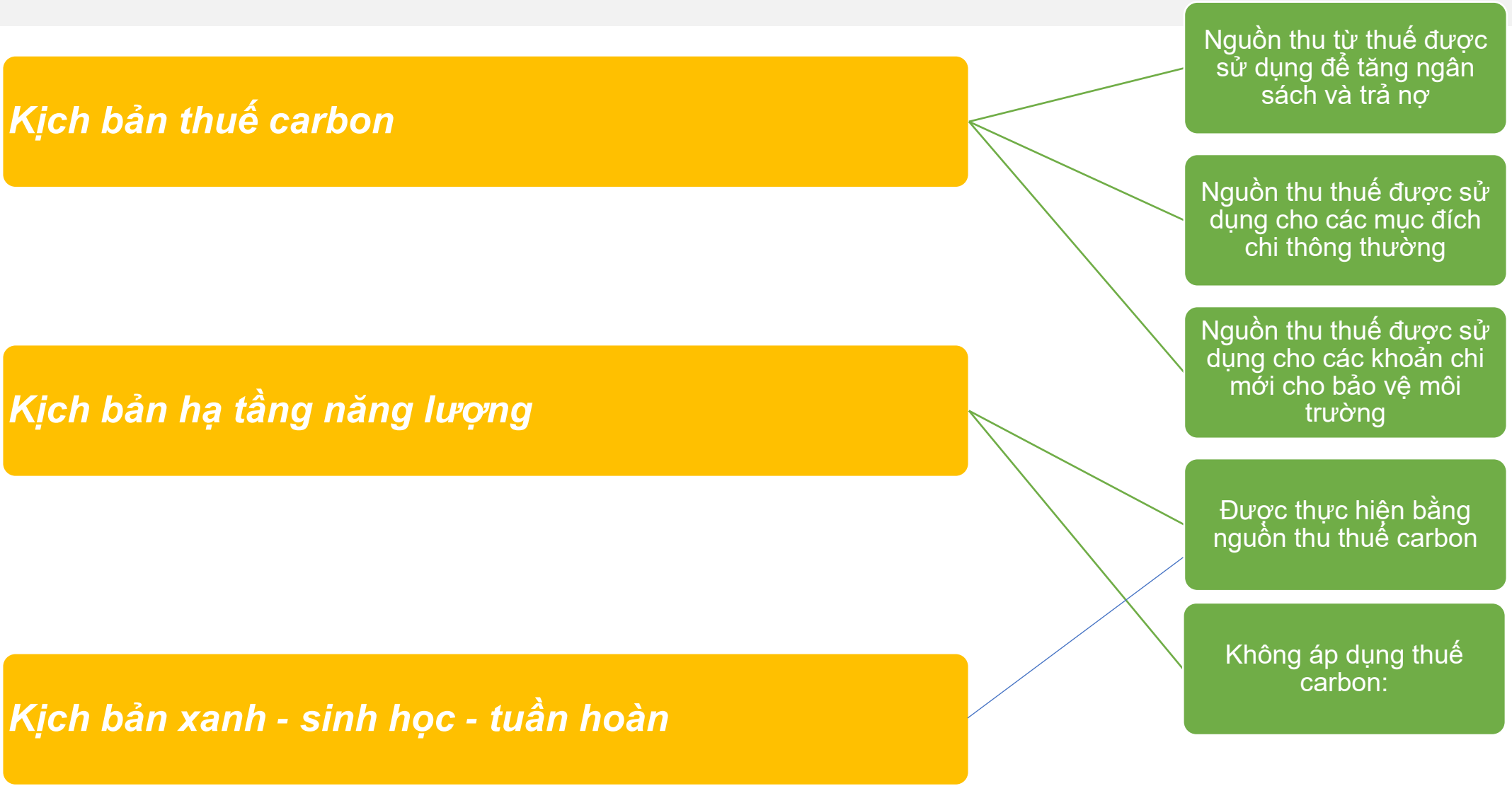

Kịch bản Thuế carbon làm giảm đáng kể nợ chính phủ, từ đó tăng dư địa cho chi tiêu công để phát triển bền vững

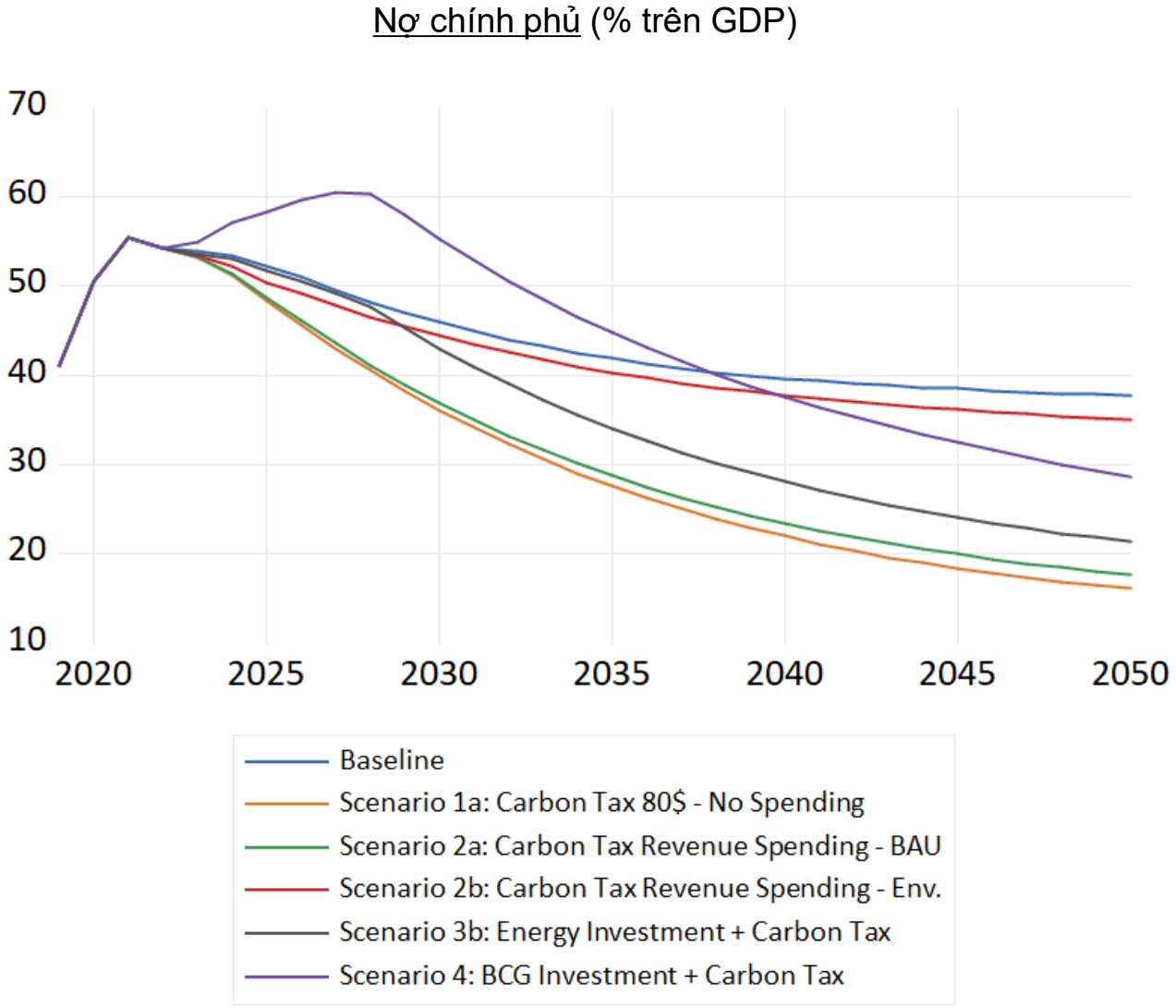

- Nợ chính phủ phụ thuộc chủ yếu vào mức độ cân bằng tài chính, lãi suất thực và tốc độ tăng trưởng kinh tế.
- Thực hiện **thuế carbon (Kịch bản 1a)** giúp cắt giảm nợ chính phủ xuống khoảng 36% GDP vào **năm 2030** so với mức cơ sở 46% GDP.
- Tăng chi tiêu bổ sung, dù tăng nguồn thu từ thuế carbon, sẽ khiến nợ chính phủ khó giảm nhanh, nhưng mang lại lợi ích nhiều hơn cho người dân và môi trường (xem các slide tiếp theo).

Việc chuyển nguồn thu từ thuế carbon vào ngân sách chi của chính phủ cho thấy những cải thiện rõ rệt trong kết quả về xã hội , kinh tế và môi trường…

Tỷ lệ dân số nghèo (5,5 USD/ngày, chênh lệch so với mức cơ sở tính bằng điểm phần trăm)

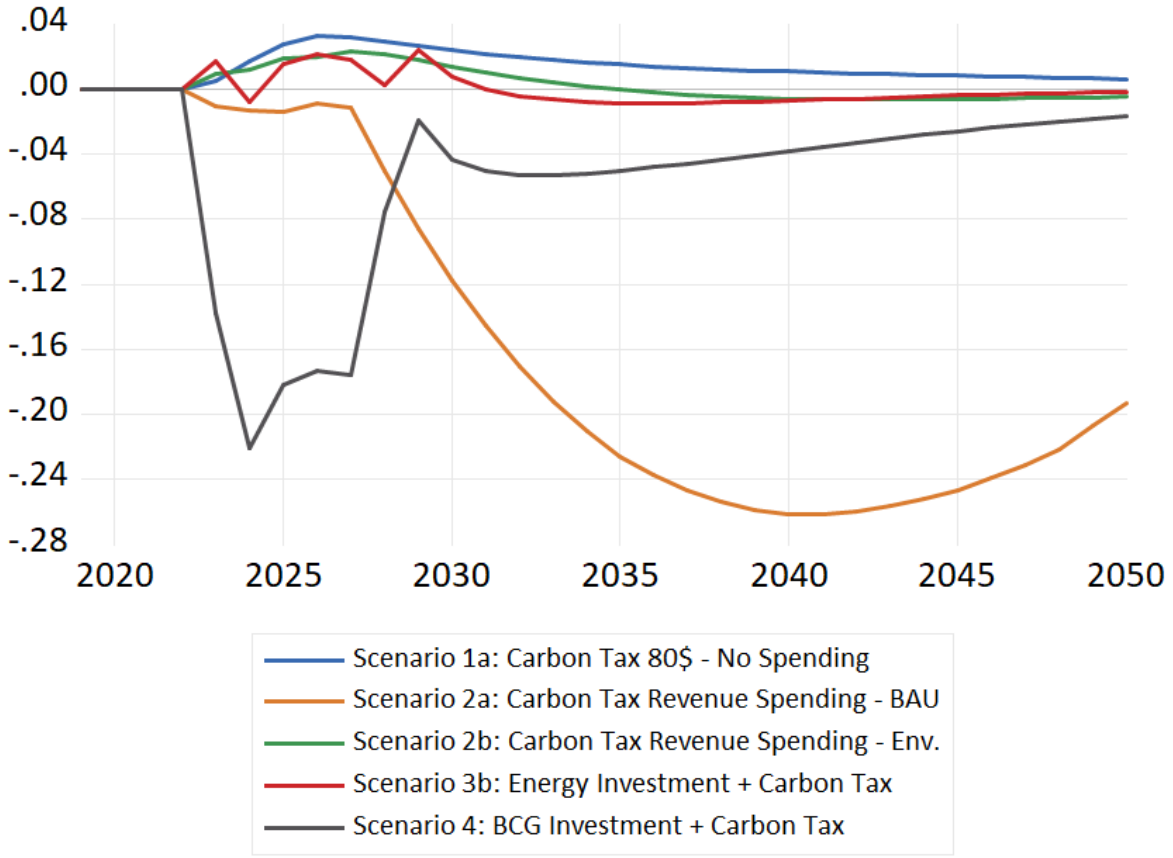

- Bằng cách chuyển nguồn thu thuế carbon vào chi tiêu chính sách thông thường **(Kịch bản 2a)** cho an sinh xã hội, y tế và giáo dục, những khoản đầu tư này mang lại những tác động kinh tế và xã hội tích cực về lâu dài.

- Tuy nhiên, những khoản chi này vẫn là chưa đủ để cải thiện môi trường.

Đầu tư xanh - sinh học - tuần hoàn có tác động tích cực đến môi trường và xã hội nhưng sẽ ảnh hưởng đến khía cạnh kinh tế trong ngắn hạn

Lạm phát (chênh lệch so với mức cơ sở tính bằng điểm phần trăm)

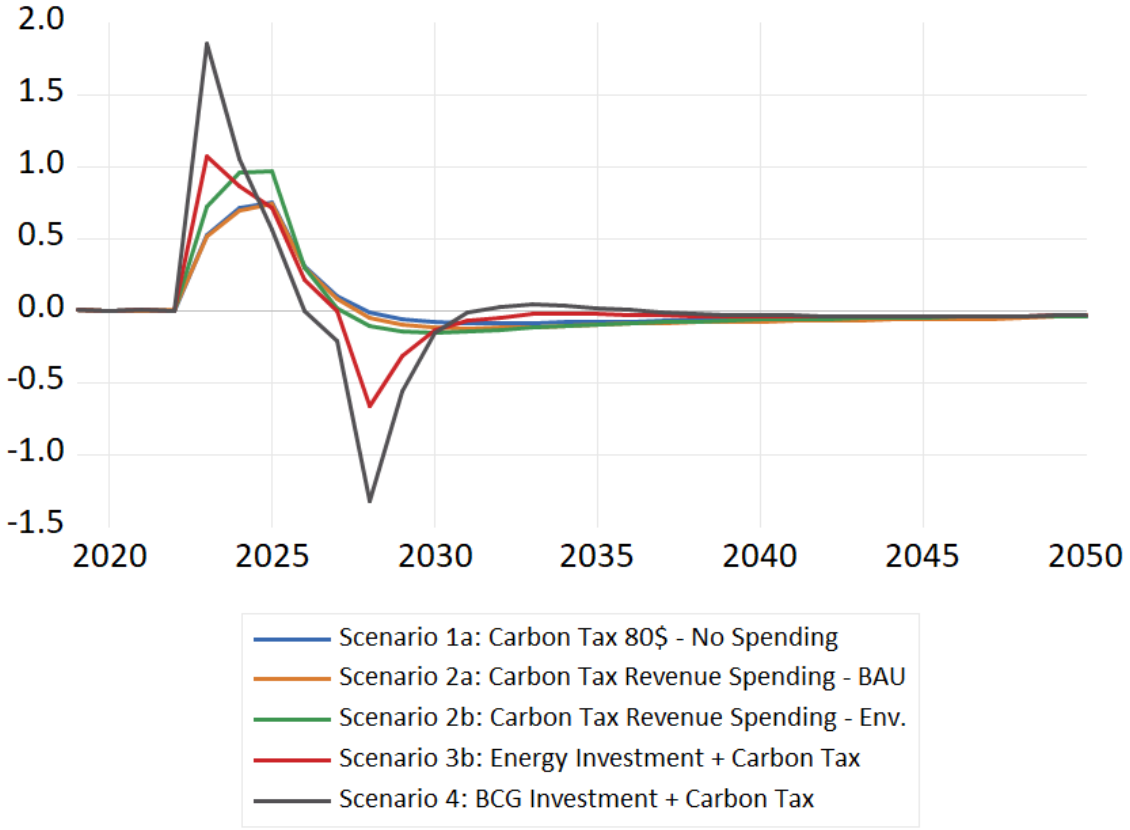

- Đầu tư xanh - sinh học - tuần hoàn:
  - Chi bảo vệ môi trường, y tế, hiệu quả môi trường và an sinh xã hội
- Đầu tư tạm thời cao hơn sẽ đẩy lạm phát và GDP lên cao trong ngắn hạn trong kịch bản đầu tư xanh - sinh học - tuần hoàn
- Tác động về môi trường của hoạt động đầu tư và thuế carbon là lớn nhất trong các kịch bản
- Tác động tích cực trong dài hạn theo kịch bản này, nhưng cần có kế hoạch đầu tư từng bước để khắc phục tác động tiêu cực ngắn hạn.

Bài học chính

Thông điệp chính sách chính: bức tranh tổng thể

- Cách **tiếp cận theo chủ nghĩa dài hạn** sẽ hỗ trợ sự phát triển bền vững.
  - Thuế carbon ban đầu sẽ đẩy lạm phát lên cao, nhưng nên áp dụng từng bước các cơ chế định giá carbon để đạt được mục tiêu về khí hậu.

- **Đảm bảo cân bằng** giữa duy trì tính ổn định tài chính, kinh tế vĩ mô và thực hiện mục tiêu về khí hậu.
  - Duy trì định hướng phát triển bền vững lâu dài khi giải quyết các thách thức kinh tế vĩ mô trong ngắn hạn (ví dụ như mức nợ công tăng cao).

Thông điệp chính sách chính: thiết kế các biện pháp chính sách phát triển bền vững

- Cách thức từng chính phủ thực hiện **chi các nguồn tài chính bổ sung liên quan đến carbon** có ý nghĩa hết sức quan trọng.
  - Áp dụng thuế carbon sẽ làm tăng lạm phát tạm thời nhưng có thể tạo ra doanh thu tài chính đáng kể
  - Kết hợp giữa an sinh xã hội, bảo vệ môi trường và hỗ trợ ngân sách tài chính?
  - Nếu được đầu tư trở lại nền kinh tế, nguồn thu từ thuế carbon có thể làm tăng hoạt động kinh tế; giảm bất bình đẳng và nghèo đói; từng bước thực hiện mục tiêu giảm phát thải và ô nhiễm không khí
- Xem xét những tác động kinh tế xã hội và môi trường khác nhau của **từng gói đề xuất chính sách**.
  - Mông Cổ: thúc đẩy xuất khẩu sản phẩm chăn nuôi thông qua tăng số lượng đàn vật nuôi, trợ cấp phục hồi diện tích đồng cỏ hay kỹ thuật thâm canh?
  - Nepal: tăng số lượng khách du lịch, bao gồm có và không thực hiện chi ngân sách bổ sung để thúc đẩy du lịch bền vững

Trân trọng cảm ơn!

Ban Chính sách kinh tế vĩ mô và tài chính phát triển, ESCAP

https://www.unescap.org/our-work/macroeconomic-policy-financing-development

TRÂN TRỌNG CẢM ƠN!

Theo dõi chúng tôi:

unescap

unitednationsescap

www.unescap.org

unescap

unescap

united-nations-escap

ESCAP

Economic and Social Commission
for Asia and the Pacific